

Juhenddokument loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 4 kohta

**MÕISTETE SELGITUSED: *ALTERNATIIVSED LAHENDUSED, ÜLDISTE HUVIDE
SEISUKOHAST ERITI MÕJUVAD PÕHJUSED, ASENDUSMEETMED, ÜLDINE SIDUSUS,
KOMISJONI ARVAMUS.***

2007/2012

Käesolevat juhenddokumenti tuleks lugeda koos Euroopa Komisjoni 2000. aastal välja antud brošüüriga „Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted”. Käesoleva dokumendi eesmärk on arendada edasi kõnealuse varasema brošüüri artikli 6 lõiget 4 käsitlevat jagu ning asendada see uuega. Dokument kajastab ainult komisjoni talituste seisukohti ja ei ole siduva iseloomuga.

Sisukord

1.1. Tekst

1.2. Reguleerimisala

1.2.1. Sisuline reguleerimisala

1.2.2. Ajaline kohaldamine

1.3. Esialgsed kaalutlused

1.3.1. Alternatiivsete lahenduste uurimine

1.3.2. Üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste uurimine

1.4. Asendusmeetmete vastuvõtmine

1.4.1. Mida mõeldakse „asendusmeetmete” all ja millal tuleks neid kaaluda?

1.4.2. Natura 2000 võrgustiku „üldine sidusus”

1.4.3. Asendusmeetmete eesmärk ja üldine sisu

1.4.4. Mida peaks asendusmeetmete kava hõlmama?

1.5. Asendusmeetmete kavandamise kriteeriumid

1.5.1. Suunatud asendamine

1.5.2. Tõhus asendamine

1.5.3. Tehniline teostatavus

1.5.4. Asendamise ulatus

1.5.5. Asendusmeetmete asukoht

1.5.6. Asenduse ajastamine

1.5.7. Pikaajaline rakendamine

1.6. Kes kannab asendusmeetmete kulud?

1.7. Asendusmeetmete kohta komisjonile esitatav teave

1.8. Mida teha esmatähtsate elupaikade ja/või liikide asukohaks olevate aladega?

1.8.1. Asjaomased alad

1.8.2. Mõisted „rahva tervis”, „avalik julgeolek” ja „esmatähtsad soodsad tagajärjed keskkonnale”

1.8.3. Komisjoni arvamuse vastuvõtmine – selle tagajärjed

1.1. Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 4 tekst

„Kui hoolimata negatiivsest hinnangust kava või projekti tagajärgedele ala suhtes ja alternatiivsete lahenduste puudumisel tuleb kava või projekt üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel, sealhulgas sotsiaalsetel või majanduslikel põhjustel siiski ellu viia, peab liikmesriik võtma kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Liikmesriik teatab komisjonile vastuvõetud asendusmeetmetest.

Kui asjaomasel alal esineb esmatähtsaid looduslikke elupaigatüüpe ja/või esmatähtsaid liike, võib kaaluda ainult neid seisukohti, mis on seotud rahva tervise või avaliku julgeolekuga, esmatähtsate soodsate tagajärgedega keskkonnale või komisjoni arvamuse kohaselt muude üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjustega.”

1.2. Reguleerimisala

1.2.1. Sisuline reguleerimisala

Kõnealune säte on osa loodusala, linnuala või ühenduse tähtsusega ala¹ tõenäoliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamise ja võimaliku loa andmise menetlusest, mida teostavad pädevad riiklikud asutused. Seoses sellega kerkib esile kaks peamist küsimust.

- Ühest küljest käsitleb kõnealune säte erandeid artikli 6 lõike 3 üldreeglit, mille kohaselt võib loa anda ainult kavadele või projektidele, mis ei mõjuta nimetatud ala(de) terviklikkust.
- Teisest küljest tuleb sätte tegelikul rakendamisel järgida direktiivis kehtestatud eri etappe ja järjekorda.²

Kava või projektiga alale avaldatava mõju eelnev hindamine, nagu on sätestatud artikli 6 lõikes 3, võimaldab teha riiklikel asutustel järeldusi kavandatud algatuse tagajärgede kohta seoses asjaomase ala terviklikkusega. Kui kõnealused järeldused on positiivsed selles mõttes, et teaduslikust seisukohast ei ole mingisugust põhjendatud kahtlust alale avalduva mõju puudumise suhtes, võib pädev asutus anda kavale või projektile oma nõusoleku. Kahtluse või negatiivsete järelduste korral tuleks kohaldada ettevaatus- ja ennetuspõhimõtet ning artikli 6 lõikes 4 sätestatud korda. Samuti võib ettevaatuspõhimõtet arvesse võttes ja ennetavat lähenemisviisi kohaldades jõuda otsusele kava või projekt seisata.

Seoses sellega on Euroopa Kohus kohtuasjas C-127/02: Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging³ juba sedastanud ning kohtuasjas C-6/04: komisjon v.

¹ Artikli 6 lõikeid 2, 3 ja 4 kohaldatakse ainult alade suhtes, mis on kantud ühenduse tähtsusega aladeks valitud alade loetellu. Seega ei kohaldata kõnealuseid sätteid alade suhtes, mis on kantud ühenduse tähtsusega aladeks sobivatena riiklikesse komisjonile saadetud loeteludesse (pSCI – kavandatud ühenduse tähtsusega alad). Kavandatud ühenduse tähtsusega alade kaitsekord on määratletud kohtuasjas C-117/03 (Euroopa Kohtu 13. jaanuari 2005. aasta otsus, Dragaggi) ja kohtuasjas C-244/05 (Euroopa Kohtu 14. septembri 2006. aasta otsus, Bund Naturschutz).

² Ettepanekus kohtuasjas C-239/04 näib kohtujurist olevat seisukohal (punktid 44–46), et alternatiivsete lahenduste uurimise ning üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste uurimise vahel järgnevust ei ole.

³ Euroopa Kohtu 7. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-127/02, punktid 57 ja 61.

Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik⁴ kinnitanud, et loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 kohaselt on kava või projekti tagajärgede asjakohane hindamine kohustuslik tingimusel, et on olemas asjaomase ala olulise mõjutamise võimalus või oht. Eelkõige ettevaatuspõhimõtet silmas pidades leitakse, et selline risk on olemas, kui objektiivse teabe alusel ei saa välistada, et kõnealune kava või projekt avaldab asjaomasele alale olulist mõju.

Eespool kirjeldatud lähenemisviis kajastub ka Euroopa Kohtu 26. oktoobri 2006. aasta otsuses kohtuasjas C-239/04⁵ seoses kiirtee ehitamisega Portugalis, milles märgitakse, et teaduslikust seisukohast põhjendatud kahtlused ala terviklikkusele avaldatava mõju puudumise suhtes peavad olema kõrvaldatud enne projekti heakskiitmist.

Otsus kava või projekt ellu viia peab vastama artikli 6 lõike 4 nõuetele. Eelkõige tuleb dokumenteerida järgmist.

- 1 Võtmata arvesse majanduslikke kaalutlusi, kahjustab pakutav alternatiiv elupaiku, liike ja Natura 2000 ala terviklikkust kõige vähem ning muud teostatavad alternatiivid, mis ei mõjutaks ala terviklikkust, puuduvad.
- 2 On olemas üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvad põhjused, sealhulgas „sotsiaalsed või majanduslikud” põhjused.

Kuna tegemist on erandiga artikli 6 lõikest 3, saab kõnealust sätet kohaldada ainult tingimustes, kus kõik direktiivi nõuded on täielikult täidetud. Seoses sellega on igäiks, kes soovib kõnealust erandit kasutada, kohustatud eeltingimusena tõendama, et nimetatud tingimused igal konkreetsel juhul tõepoolest esinevad.

- 3 Kui sobivate alternatiivide puudumine ning üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvad põhjused on täielikult kindlaks tehtud ja dokumenteeritud, tuleb võtta kõik vajalikud asendusmeetmed, et tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Seega tuleb asendusmeetmeid kaaluda ainult juhul, kui muude kaitsemeetmete, näiteks tõrjemeetmete kohaldamine on ebapiisav. Vastuvõetud asendusmeetmetest tuleb komisjonile **alati** teatada.

Artikli 6 lõike 4 sätteid kohaldatakse juhul, kui artikli 6 lõike 3 kohase eelhindamise tulemused on negatiivsed või ebaselged. See tähendab järgmist.

1. Kava või projekt avaldab ala terviklikkusele negatiivset mõju.

2. Asjaomase kava või projektiga seotud kahjuliku mõju puudumine ala terviklikkusele on jätkuvalt kahtluse all.

„Järgida tuleb etappide järjekorda”.

1.2.2. Ajaline kohaldamine

Kohtuasjas C-209/04 tehtud otsuses määratles Euroopa Kohus loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 ja sellest tulenevalt ka artikli 6 lõike 4 ajalise kohaldamisega seotud põhimõtted. Et teha kindlaks, kas projekti suhtes tuleb kohaldada artikli 6 lõike 3 kohast

⁴ Euroopa Kohtu 20. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-6/04, punkt 54.

⁵ Euroopa Kohtu 26. oktoobri 2006. aasta otsus, komisjon v. Portugal (kohtuasi C-239/04, punkt 24).

keskkonnahindamist, kasutab kohus formaalset kriteeriumi: projekti kohta loa taotluse esitamise kuupäeva. Seega juhul, kui loataotlus esitati ametlikult enne direktiivi ülevõtmise tähtaega või ELiga liitumist, ei kohaldata projekti suhtes artikli 6 lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõudeid. Kui aga loataotlus esitati ametlikult pärast direktiivi ülevõtmise tähtaega või ELiga liitumist, kohaldatakse artikli 6 lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõudeid.

1.3. Esialgsed kaalutlused

Artikli 6 lõike 3 kohase hindamise kvaliteedi tagamine

Kava või projekti heakskiitmisele peavad eelnema asjaomasele alale avaldatava mõju piisavad hindamised, mille puhul tuleb arvesse võtta kava või projekti koostoimest muude kavade või projektidega tulenevat kumulatiivset mõju ala kaitse-eesmärkidele. See tähendab, et valdkonna parimate teaduslike teadmiste alusel tuleb tuvastada kava või projekti kõik tahud, mis eraldi või koos muude kavade või projektidega võivad kõnealuseid kaitse-eesmärke mõjutada.

Natura 2000 alasid tõenäoliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamise kord peab tagama kõigi ala terviklikkust ja võrgustiku üldist sidusust toetavate elementide täieliku arvessevõtmise nii alustingimuste määratlemisel kui ka võimaliku mõju, tõrjemeetmete ja jääkmõju tuvastamise etappides. Sellega määratakse kindlaks, mida on vaja asendada mõlemast aspektist, nii kvaliteedi kui ka kvantiteedi poolest.

Olenemata sellest, kas artikli 6 lõike 3 sätteid kohaldatakse olemasolevaid keskkonnamõju hindamise menetlusi järgides või muude erimeetodite abil, tuleb tagada, et:

- artikli 6 lõike 3 kohase hindamise tulemused võimaldavad lõpuks vastu võetud otsuste täielikku jälgitavust, sh alternatiivide valiku ja üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste suhtes;
- hindamine peaks hõlmama kõiki ala kaitse-eesmärkides ja standardses andmevormis määratletud ala terviklikkust ja võrgustiku üldist sidusust toetavaid elemente ning põhinema valdkonna parimatel olemasolevatel teaduslikel teadmistel. Vajalik teave peaks olema ajakohastatud ja võiks hõlmata järgmisi teemasid:
 - struktuur ja funktsioon ning ala ökoloogiliste varade vastav roll;
 - ala esmatähtsate ja vähemtähtsate elupaikade pindala, esindavus ja kaitsestaatus;
 - alal esinevate loodusdirektiivi II lisas või linnudirektiivi I lisas nimetatud liikide populatsiooni suurus, isolatsiooniaste, ökotüüp, genofond, vanuseline struktuur ja kaitsestaatus;
 - ala roll biogeograafilises piirkonnas ja Natura 2000 võrgustiku sidususes;
 - kõik muud alal kindlaks tehtud ökoloogilised varad ja funktsioonid.
- hindamine peaks hõlmama mis tahes olulist mõju, mida kava või projekt võib alale avaldada, võttes arvesse hinnatava kava või projekti tegevuse ning muude kavade või projektide koostoimest tekkida võivat kumulatiivset ja muud mõju;
- artikli 6 lõike 3 kohasel hindamisel kasutatakse kava või projektiga tõenäoliselt kahjustatava(te) ala(de) bioloogilisele terviklikkusele avaldatava mõju ulatuse hindamiseks parimat võimalikku tehnikat ja parimaid võimalikke meetodeid;

- hindamisega nähakse ette tulemuslikemate tõrjemeetmete liitmise asjaomase kava või projektiga, et alale avalduvat negatiivset mõju ära hoida, vähendada või isegi heastada;
- bioloogilise terviklikkuse kirjeldamine ja mõju hindamine peaks põhinema parimatel võimalikel Natura 2000 varadele iseloomulikel näitajatel, mis peavad olema kasulikud ka kava või projekti rakendamise seirel.

Artikli 6 lõikes 3 sätestatud hindamise nõuete täitmiseks näib kohaseim, et Natura 2000 asutused kehtestavad konkreetsed formaalsed nõuded teabe liigi ja kriteeriumide kohta, mida tuleb asjakohase hindamise puhul järgida. Väga soovitatav on teabe edastamine asjaomastele osapooltele (näiteks erinevate valitsustasandite asutused, nõustajad ning kavade ja projektide arendajad) ja nende koolitamine.

1.3.1. Alternatiivsete lahenduste uurimine

Kooskõlas vajadusega hoida ära Natura 2000 võrgustiku soovimatut kahjustamist tuleks juhul, kui tuvastatakse oluline negatiivne mõju ala terviklikkusele, kaaluda pakutava kava või projekti põhjalikku läbivaatamist ja/või tühistamist. Eriti tuleks seda järgida loodusdirektiivi raames kaitstavatele esmatahtsatele elupaikadele ja/või liikidele või linnudirektiivi I lisas loetletud ülemaailmselt ohustatud linnuliikidele avalduva mõju korral. Pädevad asutused peavad kõigepealt analüüsima ja tõendama asjaomase kava või projekti vajalikkust. Selles etapis tuleks seega kaaluda nullvarianti.

Järgnevalt peaksid pädevad asutused uurima võimalust kasutada alternatiivseid lahendusi, mis arvestavad paremini asjaomase ala terviklikkusega.⁶ Analüüsida tuleb kõiki teostatavaid alternatiive, eriti nende suhtelist tulemuslikkust seoses Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidega, ala terviklikkusega ja panusega Natura 2000 võrgustiku üldisesse sidususse. Üldjuhul peaksid niisugused lahendused olema kindlaks tehtud juba artikli 6 lõike 3 kohase esialgse hindamise käigus. Need võivad hõlmata alternatiivseid asukohti või teid, teistsugust mastaapi või arengukava või alternatiivseid protsesse.

Vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele on pädevate riiklike asutuste ülesanne hinnata suhtelist mõju, mida avaldavad asjaomasele alale kõnealused alternatiivsed lahendused. Tuleb rõhutada, et niisugustes võrdlustes kasutatavad parameetrid on seotud ala ja selle ökoloogiliste funktsioonide kaitse ja terviklikkuse säilitamisega. Seetõttu ei tohi kõnealuses etapis pidada muid hindamiskriteeriume, näiteks majanduslikke kriteeriume, keskkonnavalastest kriteeriumidest tähtsamateks.

Alternatiivsete lahenduste hindamine on pädevate riiklike asutuste ülesanne. Kõnealune hindamine tuleb teostada ala kaitse-eesmärke silmas pidades.

1.3.2. Üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste uurimine

Alternatiivsete lahenduste puudumisel – või lahenduste olemasolul, mille keskkonnamõju vaadeldavale alale on eespool nimetatud direktiivi kaitse-eesmärke arvestades veelgi

⁶ Kohtuasjas C-239/04 esitatud ettepanekus (punkt 44) leiab kohtujurist, et „lõplikusse valikusse jäänud variantide vahel ei pea valikut tegema tingimata selle järgi, milline alternatiiv mõjutab asjaomast ala kõige vähem. Valiku tegemine nõuab hoopis tasakaalu leidmist linnualale avalduva kahjuliku mõju ja asjakohaste üldiste huvide seisukohast mõjuvate põhjuste vahel.”

negatiivsem – peavad pädevad asutused uurima üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate, sealhulgas sotsiaalse ja majandusliku iseloomuga põhjuste olemasolu, mis nõuavad asjaomase kava või projekti elluviimist.

Mõistet „üldiste huvide seisukohast eriti mõjuv põhjus” direktiivis ei määratleta. Artikli 6 lõike 4 teises lõigus nimetatakse selliste üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste näidetena siiski rahva tervist, avalikku julgeolekut ja esmatähtsaid soodsaid tagajärgi keskkonnale. Seoses sotsiaalse või majandusliku iseloomuga „muude üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjustega” selgub sõnastusest, et direktiivi kaitse-eesmärke võib tasakaalustada üksnes avaliku huviga, olenemata sellest, kas seda edendavad avalikud või eraõiguslikud asutused. Seega võib eraõiguslike asutuste arendatavaid projekte kaaluda ainult juhul, kui selline avalik huvi on olemas ja tõendatud.

Seni ei ole Euroopa Kohus kõnealuse konkreetse mõiste tõlgendamise kohta selgeid suuniseid andnud. Seega võib olla kasulik viidata ühenduse õiguse muudele valdkondadele, kus esinevad sarnased mõisted.

Euroopa Kohus töötas „mõjuvate põhjuste” kontseptsiooni välja erandina kaupade vaba liikumise põhimõttest. Mõjuvate põhjustena, mis võivad põhjendada liikumisvabadust piiravaid riiklikke meetmeid, tunnustas kohus rahva tervist ja keskkonnakaitset ning majandus- ja sotsiaalpoliitika õiguspäraste eesmärkide taotlemist.

Lisaks sellele tunnustab ühenduse õigus konkurentsireeglitest tehtud erandite seas „üldist majandushuvi esindavate teenuste” mõistet, mis võeti kasutusele asutamislepingu artikli 86 lõikes 2 (endine artikli 90 lõige 2) selliste teenuste korraldamise eest vastutavate äriühingute jaoks. Euroopa üldhuviteenuseid käsitlevas teatises⁷ määratles komisjon kõnealuse teema pretsedendiõigust arvesse võttes „üldist majandushuvi esindavate teenuste” mõiste järgmiselt: „*Need kirjeldavad kommertsteenuse osutamist, mis täidavad üldistes huvides olevaid eesmärke, mistõttu kohaldavad liikmesriigid nende suhtes spetsiaalseid avalike teenuste osutamise kohustusi.*”⁸ See puudutab eelkõige transpordi-, energia- ja sidevõrkude teenuseid”.

Arvestades *sätte ülesehitust* peavad pädevad asutused teatavatel juhtudel seadma asjaomase kava või projekti heakskiitmise tingimuseks, et huvide tasakaal algatusega mõjutatava ala kaitse-eesmärkide ja eespool nimetatud eriti mõjuvate põhjuste vahel oleks viimase kasuks. See tuleks määrata kindlaks vastavalt järgmistele kaalutlustele:

- a) üldised huvid peavad olema **ülekaalukad**: seetõttu on selge, et mitte igat liiki avalik sotsiaalne või majanduslik huvi ei ole piisav, eriti kui võrrelda neid direktiiviga kaitstavate huvide konkreetse kaaluga (vaata näiteks kõnealuse direktiivi neljandat põhjendust, milles nimetatakse „ühenduse looduspärandit”) (vaata I lisa punkti 10).
- b) samuti näib kõnealuses kontekstis olevat mõistlik eeldada, et üldised huvid võivad olla ülekaalukad üksnes juhul, kui need on **pikaajalised huvid**: lühiajalised majanduslikud või

⁷ KOM (96) 443, 11.9.1996.

⁸Avalike teenuste osutamise kohustusi iseloomustab omakorda teatud peamiste tegevuspõhimõtete järgimine, näiteks katkematus, võrdne juurdepääs, universaalsus ja läbipaistvus, kuid need võivad vastavalt erinevatele oludele, näiteks geograafilistele või tehnilistele piirangutele, poliitilisele ja halduskorraldusele, ajaloole ja tavadele, liikmesriigiti erineda.

muud huvid, mis tooksid ühiskonnale ainult lühiajalist kasu, ei näi olevat piisavad, et kaaluda üles direktiiviga kaitstavaid pikaajalisi huve.

**On mõistlik arvata, et „üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste, sh sotsiaalsete või majanduslike põhjustega” peetakse silmas olukordi, kus ettenähtud kavad või projektid osutuvad asendamatuteks:
kodanike elu põhiväärtuste (tervis, julgeolek, keskkond) kaitsele suunatud meetmete või poliitika raames;
riigi ja ühiskonna jaoks eriti oluliste strateegiate raames;
spetsiaalseid avalike teenuste osutamise kohustusi täitva majandusliku või sotsiaalse iseloomuga tegevuse raames.**

Et anda lugejatele täpsemat ettekujutust sellest, mida võiks õiguspäraselt käsitada üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjustena, on komisjoni artikli 6 lõike 4 raames esitatud arvamustest toodud välja mõned näited, mis on seotud liikmesriikide esitatud põhjendustega.

Kavandatava A 20 kiirtee (Saksamaa) ristumine Peene'i oruga (Saksamaa)

A 20 kiirtee on üleeuroopalise teedevõrgu osa. Mecklenburg-Vorpommerni liidumaal tuleb luua idaläänesuunaline ühendus, et siduda liidumaad ühenduse keskpriirkondadega.

Mecklenburg-Vorpommerni liidumaal valitseb erakordselt suur tööpuudus. See on olnud mitu aastat peaaegu kaks korda suurem kui vanades liidumaades. Mecklenburg-Vorpommerni rahvuslik kogutoodang on võrreldes rahvaarvu osakaaluga keskmisest sisemajanduse kogutoodangust märkimisväärselt madalam.

Projekt „Rotterdami peasadama arengukava” (Madalmaad)

Rotterdami piirkonna sadamategevus ja tööstus on üks Madalmaade majanduse tugisambaid. Rotterdami sadam on TEN-T võrgustiku oluline mitmeliigilise transpordi keskus ning seega ühenduse tähtsusega. Ülemaailmse konteinerite käitluse ja keemiatööstuse mahu prognoositav kasv tekitab vajaduse suurema pinna järele, mis tuleb rahuldada, juhul kui soovitakse säilitada Rotterdami sadama konkurentsipositsiooni Hamburgi ja Le Havre'i vahel.

Rotterdami sadama arendamine toob esile ka mitmeliigilise transpordi edendamise eelkõige seoses kaubaveoga. On selge, et kaubaveo suunamine maanteelt veeteedele toob märkimisväärset kasu tänu kasvahoonegaaside heite, õhusaaste ja liiklusummikute vähenemisele. Avaliku huvi hindamisel tuleb kõnealust kasu arvesse võtta.

Daimler Chrysler Aerospace Airbus GmbH tootmiskoha laiendamine Hamburg-Finkenwerderis (Saksamaa)

Erakordne tähtsus Hamburgi piirkonnale ja Põhja-Saksamaale ning Euroopa lennundustööstusele. Projekt aitab kaasa tehnoloogilisele arengule ning toetab Euroopa koostööd lennunduses. Positiivne mõju naaberpiirkondade majandus- ja sotsiaalsele olukorrale ning samuti Euroopa lennukitööstuse konkurentsivõimele. Märkimisväärne arv uusi kõrget kvalifikatsiooni nõudvaid töökohti, mida on vaja vastukaaluks arvestatavale töökohtade kaotusele piirkonna tööstussektoris.

Kiirraudteeliin (TGV East) (Prantsusmaa)

Olemasolevate liinide sidumise võimaluste vähesus. Euroopa Liidu Nõukogu soosis 1990. aastal Euroopa projekti TGV East ning Euroopa Ülemkogu valis selle 1994. aastal prioriteetseks projektiks Euroopa Liidu rakendatavate infrastruktuuriprojektide prioriteetsust käsitlevate otsuste alusel.

Prosper Haniel'i söekaevanduse üldine tegevuskava (Saksamaa)

Prosper Haniel'i söekaevandus ja selle kaevandustegevuse jätkumine aitavad tänu oma geoloogilistele ja infrastruktuuri omadustele kaasa Saksamaa pikaajalise energiapoliitika eesmärkide saavutamisele riiklikul ja piirkondlikul tasandil, eelkõige varustuskindlusele ning Euroopa juhtpositsiooni hoidmisele kaevandus- ja söeenergia tehnoloogia alal. Prosper Haniel'i kaevanduse sulgemine tooks kaasa vastuvõetamatud otsesed ja kaudsed majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed piirkondlikul tasandil koos otsese töökohtade vähenemisega söekaevanduses ning tootmisahela eelmistes ja järgmistes etappides.

Veehoidlaprojekt La Breña II (Hispaania)

Pakkuda inimestele, tööstusele ja põllumajandusele piisavalt vett, mis ei ole kättesaadav Guadalquivir'i jõgikonna praeguses seisundis.

Komisjoni esitatud arvamustega seotud täiendavad näited ja lisateave on kättesaadav järgmisel aadressil:

http://ec.europa.eu/environment/nature/nature_conservation/eu_nature_legislation/specific_articles/art6/index_en.htm

1.4. Asendusmeetmete vastuvõtmine

1.4.1. Mida mõeldakse „asendusmeetmete” all ja millal tuleks neid kaaluda?

Loodusdirektiivi artikli 6 tähenduses tuleb tõrjemeetmeid selgelt eristada asendusmeetmetest.

Mõistet „asendusmeetmed” loodusdirektiivis ei määratleta. Kogemuslikult võiks neid eristada järgmiselt:

- tõrjemeetmed laiemas mõttes on meetmed, mille eesmärk on minimeerida või koguni heastada negatiivne mõju, mis tuleneb kava või projekti rakendamisest kõnealusel alal. Nimetatud meetmed on kava või projekti kirjelduse lahutamatu osa (vaata brošüüri „Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Loodusdirektiivi artikli 6 sätted” punkti 4.5).
- asendusmeetmed kitsas tähenduses on projektist (sh kõigist seotud tõrjemeetmetest) sõltumatud. Nende eesmärk on korvata kava või projekti negatiivne mõju, et säilitada Natura 2000 võrgustiku üldine ökoloogiline sidusus.

Näiteks maa-aluse söekaevanduse tegevuse laiendamine aladele, mida seni ei ole kasutatud, põhjustab ulatuslikku maapinna vajumist, millega kaasneb selle veega täitumine ja põhjaveetaseme tõus, mis avaldavad märkimisväärset mõju kõigile piirkonna ökosüsteemidele. Projekti negatiivse mõju korvamiseks valitakse ökoloogiliste kriteeriumide alusel maad vähemtähtsate elupaigatüüpide loomiseks (pöögi- ja tammemetsad) taasmetsastamise või olemasolevate metsade ümberkujundamise või parandamise teel. Ka lammimetsade loomist või parandamist ning jõesängide taastamist või optimeerimist käsitatakse esmatähtsa elupaigatüübi (jäänuklammimetsad – *Alnion glutinoso-incanae*) ja vähemtähtsa elupaigatüübi (tasandikel ja mäestike jalameil voolavad jõed ujuvate kooslustega) hävimise korvamisena. Meede aitab korvata ka projekti negatiivset mõju liigile *Lampetra planeri*.

Asendusmeetmed peaksid täiendama tegevust, mis on loodusdirektiivist ja linnudirektiivist tulenevalt tavaline või ELi õiguses sätestatud. Näiteks halduskava rakendamine või ühenduse tähtsusega alana juba arvele võetud uue ala pakkumine või määramine kujutavad endast liikmesriigi jaoks „tavalisi” meetmeid. Seetõttu peaksid asendusmeetmed ulatuma kaugemale Natura 2000 alade kaitseks ja haldamiseks ette nähtud tavalistest või standardsetest meetmetest.

Üheks asendamise näiteks võib tuua sadama laiendamise, mis põhjustas lindude puhkepaiga hävimise ning padumere ning roostike vähenemise. Tõusu puhkepaiga ja padumerega seotud madalate randade taasloomine ning roostike ja luhtade taastamine hüdraulikatööde teel, keskkonnameetmed roostike ja niitude põllumajanduslikuks kasutamiseks ning jahikoormuse haldamine korvaks projekti põhjustatud negatiivse mõju.

Seetõttu ei ole asendusmeetmed vahend, mis võimaldab kavasid ja projekte ellu viia, ilma et peaks täitma artiklist 6 tulenevaid kohustusi. Neid tuleks kaaluda alles pärast Natura 2000 ala terviklikkusele avaldatava negatiivse mõju väljaselgitamist. Hindamismenetluse loogika ja aluspõhimõtete kohaselt tuleb negatiivse mõju ettenägemisel hinnata seoses ala loodusliku väärtusega nii alternatiive kui ka kava või projekti huvipakkuvust. Kui on otsustatud, et kava

või projekt tuleks ellu viia, tuleb kaaluda asendusmeetmeid. Kõnealust lähenemisviisi kinnitab ka kohtujuristi ettepanek kohtuasjas C-239/04 (punkt 35).

Asendusmeetmed kujutavad endast projektile või kavale eriomaseid meetmeid, mis täiendavad tavalist loodusdirektiivi rakendamise käigus toimuvat tegevust. Nende eesmärk on korvata projekti negatiivne mõju ning hüvitada see täpselt vastavuses asjaomasele elupaigale või liigile põhjustatava mõjuga. Asendusmeetmed on viimane abinõu. Neid kasutatakse ainult siis, kui muude direktiivis sätestatud kaitsemeetmetega tulemust ei saavutata ning vaatamata sellele on vastu võetud otsus kaaluda Natura 2000 alale negatiivset mõju avaldavat kava või projekti.

1.4.2. Natura 2000 võrgustiku „üldine sidusus”

Väljendit „üldine sidusus” kasutatakse artikli 6 lõikes 4 tähenduses, mille kohaselt on kava või projekti lubatud ellu viia üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvatel põhjustel ning liikmesriik peab võtma meetmed kahju hüvitamiseks.

Samuti esineb väljend artikli 3 lõikes 1, milles on sätestatud, et Natura 2000 on „Euroopa erikaitsealade sidus ökoloogiline võrgustik [...], mis [...] võimaldab säilitada või vajaduse korral taastada asjaomaste looduslike elupaigatüüpide ja liikide elupaikade soodsat kaitsestaatust nende looduslikul levilal”. Seega käsitletakse kahte erinevat kriteeriumi – ühelt poolt sihtliikide ja -elupaikade kvantiteeti ja kvaliteeti ning teiselt poolt ala rolli levilale vastava geograafilise jaotumise tagamisel.

Artikli 3 lõikes 3 on sätestatud, et „kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, püüavad nad parandada Natura 2000 ökoloogilist sidusust, säilitades ja vajaduse korral arendades artikli 10 kohaselt maastikuvorme, mis on looduslikule loomastikule ja taimestikule ülioluline”.

Artiklis 10, mis käsitleb maakasutuse planeerimise ja arengupoliitikat üldisemalt, on sätestatud:

„Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, püüavad nad maakorralduses ja arengupoliitikas ning eelkõige seoses Natura 2000 võrgustiku ökoloogilise sidususe parandamisega soodustada looduslikule loomastikule ja taimestikule ülioluliste maastikuvormide kaitsekorraldust.

Need on vormid, mis nende pikisuunalise ja katkematu struktuuri tõttu (näiteks jõed koos kallastega või tavapärased põllupiiride märkimise süsteemid) või puhkepaikadena (näiteks tiigid või metsasalud), on looduslike liikide rändele, levikule ja geenivahetusele väga olulised.”

Sõna „ökoloogiline” kasutatakse nii artiklis 3 kui artiklis 10, et selgitada sidususe iseloomu. On selge, et väljendit „üldine sidusus” kasutatakse artikli 6 lõikes 4 samas tähenduses.

Eelnevat arvestades on selge, et ala tähtsus võrgustiku sidususele sõltub ala kaitse-eesmärkidest, alal esinevate elupaikade ja liikide hulgast ja staatusest ning ala rollist liikide levilale ning asjaomaste liikide elupaikadele vastava geograafilise jaotumise tagamisel.

Artikli 6 lõike 4 kohaselt tuleb tagada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitse. Seega eeldatakse direktiiviga algse võrgustiku sidusust. Kui kasutatakse erandkorda, tuleb olukorda parandada nii, et sidusus on täielikult taastatud.

Kava või projektiga seoses peavad Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe kaitsmiseks määratletud asendusmeetmed arvestama eespool nimetatud kriteeriume. See tähendaks, et asendusmeetmed peaksid lähtuma ala kaitse-eesmärkidest ning asendama negatiivselt mõjutatud elupaigad ja liigid hulga ja staatuse poolest võrreldavas proportsioonis. Samal ajal tuleb kohasel viisil asendada asjaomase ala roll seoses biogeograafilise jaotumisega.

Kõnealuses etapis on kasulik meenutada, et ala valik Natura 2000 võrgustikku loodusdirektiivi raames põhineb järgmisel:

- elupaikade ja liikide arvessevõtmine standardsel andmevormil kirjeldatud proportsioonides (pindalad, populatsioonid);
- ala hõlmamine biogeograafilises piirkonnas, kus see asub;
- valikukriteeriumid, mille on kehtestanud elupaikade komitee ja mida kasutab Euroopa bioloogilise mitmekesisuse teemakeskus, et nõustada komisjoni ala ühenduse nimekirjas hoidmise küsimuses.

Pädevad asutused peaksid projekti asendusmeetmeid kavandades lähtuma kõnealustest kriteeriumidest ning tagama, et nendega saavutatakse algse ala valikut õigustanutega võrreldavad omadused ja funktsioonid.

Linnudirektiivis ei ole sätestatud biogeograafilisi piirkondi ega valikut ühenduse tasandil. Analoogia põhjal võiks siiski arvata, et võrgustiku üldine sidusus tagatakse, kui:

- asendusmeetmed täidavad sama eesmärgi, mis põhjendas ala määramist vastavalt linnudirektiivi artikli 4 lõigetele 1 ja 2;
- asendusmeetmed täidavad sama funktsiooni samal rändeteel;
- asendusala(d) on projektiga mõjutataval alal tavaliselt esinevate lindude jaoks kindlasti ligipääsetav(ad).

Näiteks kui projekt mõjutab negatiivselt linnuala, millel on erifunktsioon olla rändlinnuliikide puhkepaigaks nende teel põhja poole, peaksid asendusmeetmed keskenduma kõnealusele erifunktsioonile. Asendusmeetmed, mis võiksid luua vajalikud tingimused samade liikide puhkepaikadeks väljaspool rändeteed või rändeteel, aga kaugel eemal, ei oleks seega võrgustiku üldise sidususe tagamiseks piisavad. Sellisel juhul tuleks asendusmeetmetega pakkuda sihtliikidele rändeteel õigesti paiknevad sobivad puhkepaigad, et need oleksid lindudele, kes oleksid kasutanud algset projektiga mõjutatud ala, tegelikult ligipääsetavad.

Seega peaksid projekti jaoks pakutavad asendusmeetmed Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe tagamiseks: a) käsitlema võrreldavates proportsioonides negatiivselt mõjutatud elupaikasad ja liike; b) täitma algse ala valikut õigustanutega võrreldavaid funktsioone, eelkõige seoses geograafilise jaotumisega. Seega ei piisa sellest, kui asendusmeetmed on seotud sama biogeograafilise piirkonnaga samas liikmesriigis.

Vahemaa algse ala ja asendusmeetmete koha vahel ei pruugi olla takistuseks juhul, kui see ei mõjuta ala funktsionaalsust, rolli seoses geograafilise jaotumisega ja algse valiku põhjuseid.

1.4.3. Asendusmeetmete eesmärk ja üldine sisu

Asendusmeetmed kitsas tähenduses peavad tagama ala panuse looduslike elupaigatüüpide ja liikide elupaikade soodsa kaitsestaatuse säilitamisse „asjaomases biogeograafilises piirkonnas”. *Lühidalt – tagama Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe säilitamise. See tuleneb järgmisest:*

- üldpõhimõttena ei tohiks ala enne asenduse tegelikku olemasolu projektiga pöördumatult mõjutada. Siiski on võimalikud ka olukorrad, kus nimetatud tingimust ei ole võimalik täita. Näiteks metsaelupaiga taastamiseks kuluks palju aastaid, et tagada samad funktsioonid, mis olid projektiga negatiivselt mõjutatud algsel paigal. Seetõttu tuleks teha võimalikult suuri jõupingutusi, et tagada asenduse olemasolu enne projekti, ning kui seda ei ole võimalik täielikult saavutada, peaksid pädevad asutused kaaluma vahepeal ilmnevate kadude korvamiseks täiendavat asendust;
- asendus peab seoses Natura 2000 võrgustikuga täiendama seda, millele liikmesriigid peaksid direktiivi nõuete täitmiseks andma oma panuse.

Liikmesriigid peaksid pöörama erilist tähelepanu olukordadele, mille puhul kava või projekti negatiivne mõju avaldub haruldastes looduslikes elupaigatüüpides või looduslikes elupaikades, mis vajavad sama ökoloogilise funktsionaalsuse taastamiseks pikka aega. Kõnealustel juhtudel tuleks tõsiselt kaaluda nullvarianti.

Kuigi uute Natura 2000 alade määramine võib olla artikli 6 lõike 4 kohase asendusmeetmete paketi osa, on sellised määramised ilma kaasnevate meetmeteta ebapiisavad.

Linnudirektiivi puhul võiksid need asendusmeetmetena hõlmata töid Natura 2000 alaks määratud või määratava ala bioloogilise väärtuse parandamiseks, et suurendada taluvust või toiduresse alale projektiga põhjustatud kaotusele vastava koguse võrra. Veel enam, asjaomasele linnuliigile soodsa elupaiga taasloomine on heakskiidetav juhul, kui loodav paik on kasutatav ajal, mil mõjutatav koht kaotab oma loodusliku väärtuse.

Loodusdirektiivi puhul võiks asendus sarnaselt hõlmata võrreldava elupaiga taasloomist või olemasoleval alal asuva ebakvaliteetse elupaiga bioloogilist parandamist või isegi algse alaga võrreldava kvaliteediga uue ala lisamist Natura 2000 võrgustikku. Viimasel juhul võiks väita, et kokkuvõttes oleks projekti tulemuseks kõnealust tüüpi elupaikade vähenemine liikmesriigi tasandil. Ühenduse tasandil oleks uus ala siiski artiklis 6 sätestatud kaitse all, toetades seeläbi direktiivi eesmärkide saavutamist.

Asjakohased või vajalikud asendusmeetmed Natura 2000 alale avalduva kahjuliku mõju puhul võivad hõlmata:

- taastamist või tugevdamist olemasolevatel aladel: elupaiga taastamine selle kaitseväärtuse säilitamise ning ala kaitse-eesmärkide täitmise tagamiseks või allesjääva elupaiga parandamine proportsionaalselt kava või projektiga Natura 2000 alale tekitatud kahjuga;

- elupaiga taasloomist: elupaiga taasloomine uuel või laiendatud alal, mis liidetakse Natura 2000 võrgustikuga;
- eespool kirjeldatud viisil ning ühendatuna muude töödega uue ala esitamist vastavalt loodus- või linnudirektiivile.

Praegused asendusmeetmete võtmise tavad ELis loodusdirektiivi raames hõlmavad ka järgmist:

- liikide taastasustamine looduses;
- liikide taastamine ja tugevdamine, sh röövliikide tugevdamine;
- maa ostmine;
- õiguste omandamine;
- reservaatide loomine (koos rangete piirangutega maakasutusele);
- teatavat tüüpi majandustegevuse soodustamine, millega säilitatakse peamised ökoloogilised funktsioonid;
- (muude) tavaliselt liike mõjutavate ohtude vähendamine kas ühe allika suhtes võetud meetmega või koordineeritud meetmetega kõigi ohutegurite suhtes (mis tulenevad näiteks liigasustusest).

Põhimõtteliselt peab asendusmeetmete rakendamise tulemus olema asjaomasele alale kahju tekitamise ajal kasutusvalmis. Teatavates tingimustes, kus seda ei ole võimalik täielikult saavutada, on vahepealsete kadude jaoks vaja täiendavat asendust.

Elupaikade piiramise võimalus kui artikli 6 lõike 4 kohane asendusmeede on väga piiratud väärtusega, kuna võrgustiku sidususe kaitse tagamise vajadusega on seotud ranged kriteeriumid (punkt 1.4.2).

Artikli 6 lõikega 1 seotud kitsenduste korra puhul võib elupaikade piiramine siiski kasutust leida. Näiteks võib kavandatavate arenduste puhul olla kohane kaaluda ja rakendada ala jaoks koostatud või muudesse arengukavadesse integreeritud halduskava raames vajalikke asendusmeetmeid, mis on nõutavad kõnealuse arenduse kontekstis ja seega enne otsuse tegemist pädevate asutuse poolt.

1.4.4. Mida peaks asendusmeetmete kava hõlmama?

Artikli 6 lõike 4 kohased asendusmeetmed peavad käsitlema kõiki tehnilisi ja/või juriidilisi või finantsküsimesi, mille lahendamine on vajalik, et tasakaalustada kava või projekti negatiivne mõju või säilitada Natura 2000 võrgustiku üldine sidusus. Järgnevalt esitatakse asendusmeetmete kavaga hõlmatavate temade ülevaade.

- Natura 2000 asutuste, hindamisasutuste ning asenduskava pooldajate (s.o kava või projekti pooldaja ja kaasatud välisnõustajad) vaheline tihe koostöö.
- Selged eesmärgid ja sihtväärtused vastavalt ala kaitse-eesmärkidele.
- Meetmete tehnilise teostatavuse analüüs seoses nende kaitse-eesmärkidega.
- Meetmete õigusliku ja/või rahalise teostatavuse analüüs vastavalt nõutavale ajakavale.
- Ajakava selgitus, mille raames oodatakse kaitse-eesmärkide saavutamist.
- Rakendamise ajakava ning selle kooskõlastamine kava või projekti rakendamiskavaga.
- Üldsuse teavitamine ja/või konsulteerimise etapid.

- Konkreetsed seire ja aruandluse ajakavad kaitse-eesmärkidele vastavate arenguindikaatorite põhjal.
- Sobiva aja vältel heakskiidetud piisav eelarvekava, et tagada meetmete edu

1.5. Asendusmeetmete kavandamise kriteeriumid

1.5.1. Suunatud asendamine

Loodusdirektiivi kohased asendusmeetmed tuleb kehtestada vastavalt võrdlustingimustele, mis määratletakse tõenäoliselt kaotatava või kahjustatava ala bioloogilise terviklikkuse iseloomustamise ning pärast tõrjemeetmeid alles jääva tõenäoliselt olulise negatiivse mõju alusel. Bioloogilist terviklikkust võib määratleda kui kõiki tegureid, mis toetavad ökosüsteemi, sh selle struktuuriliste ja funktsionaalsete väärtuste säilitamist. Loodusdirektiivi raames on ala bioloogiline terviklikkus seotud kaitse-eesmärkidega, mille tõttu määrati kõnealune ala Natura 2000 võrgustiku osaks.

Suunatud asenduseks on vaja, et asjakohane artikli 6 lõike 3 kohane hindamine oleks teostatud nõuetekohaselt ja kooskõlas eelmises peatükis nimetatud sätetega.

Kui tõenäoliselt kahjustatav bioloogiline terviklikkus ja kahju tegelik ulatus on kindlaks tehtud, peavad asenduskava meetmed käsitlema konkreetselt seda mõju, nii et pikas perspektiivis säilitataks Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust toetavad terviklikkuse elemendid. Seega peaksid kõnealused meetmed olema prognoositava mõju liigi suhtes kõige sobivamad ning keskenduma mõjutatud Natura 2000 elemente selgelt käsitlevatele eesmärkidele ja sihtidele. Selleks on vaja, et meetmed oleksid selgelt seotud ala terviklikkuse struktuuriliste ja funktsionaalsete tahkudega ning asjaomaste mõjutatavate elupaigatüüpide ja liikide populatsioonidega.

See tähendab, et asenduskava peab tingimata koosnema keskkonnameetmetest, näiteks elupaikade taastamisest või parandamisest, populatsioonide tugevdamisest ja/või muudest meetmetest, mis võivad olla eesmärgi saavutamiseks sobivad. Maksed liikmetele või spetsiaalsetesse fondidesse, olenemata sellest, kas need suunatakse lõpuks looduskaitseprojektidesse, ei ole loodusdirektiivi raames sobivad. Lisaks sellele peab mis tahes teisene või kaudne meede, mis võidakse esitada tuumikmeetmete tulemuslikkuse või asenduskava tulemuste parandamiseks, olema asenduskava eesmärkide ja sihtidega selgelt seotud.

Näiteks tuleb asenduse kavandamisel kehtestada konkreetsed eesmärgid:

- määrata kindlaks mõjutatavate liikide koguarv;
- määrata kindlaks mõjutatavad esmatähtsad liigid ja nende esinemise ligikaudsed populatsioonid;
- määrata kindlaks kahjustatavate elupaikade peamised funktsioonid, millest liigid sõltuvad, näiteks toitumisala, puhkepaik jne;
- määrata kindlaks tõenäolised soodsa kaitsestaatusega liikide populatsioonid ning elupaikade funktsioonid;
- määrata kindlaks meetmed, mida on vaja mõjutatavatele elupaiga funktsioonidele ja liikidele põhjustatava kahju tasakaalustamiseks, et need taastataks seisundis, mis vastab mõjutatava ala soodsale kaitsestaatusele.

Mis tahes ebaselgust kahjuliku mõju iseloomu ja/või ulatuse suhtes tuleb põhjalikult uurida. Vajadusel tuleb lähtuda ettevaatusest ning kahjuliku mõju hindamisel halvimal võimalikul stsenaariumil.

1.5.2. Tõhus asendamine

Loodusdirektiivi artikli 6 lõike 4 rakendamisel kooskõlas ettevaatuspõhimõtte ja hea tavaga on kriitilise tähtsusega asendusmeetmete teostatavus ja tulemuslikkus. Tõhususe tagamisel peab asendusmeetmete sobiva ulatuse, ajastamise ja asukohaga kaasnema tehniline teostatavus.

Asendusmeetmed peavad olema teostatavad ning kasutatavad Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe tagamiseks vajalike ökoloogiliste tingimuste (s.o kahjustatud ökoloogiline struktuur ja funktsioonid ning seotud elupaigad ja liigid) ennistamiseks. Hinnanguline ajakava ja tulemuslikkuse parandamiseks vajalikud hooldusmeetmed peaksid meetmete rakendamist silmas pidades olema algusest peale teada ja/või prognoositavad. See peab põhinema parimatel olemasolevatel teaduslikel teadmistel, mida täiendavad asendusmeetmete rakendamise täpse asukoha eriuurimised. Artikli 6 lõike 4 raames ei tohiks kaaluda meetmeid, mille puhul puudub mõistlik kindlus, et need on edukad ning vastavalt ennetuspõhimõttele peaks asendusmeetmete tõenäoline edukus mõjutama kava või projekti lõplikku heakskiitmist.

Lisaks peab juhul, kui tuleb valida erinevate asendusvõimaluste vahel, tegema otsuse tõhusaima ja suurima eduvõimalusega variandi kasuks.

Tõhususe tagamiseks pikas perspektiivis peab asendusmeetmete kava sisaldama üksikasjalikku kava rakendamise järelevalvet. Natura 2000 võrgustiku raames peaks järelevalve olema kooskõlas ning lõpuks integreeritud loodusdirektiivi artiklis 11 ettenähtud järelevalvesse.

Meetmeid, mis eesmärkide saavutamisel praktikas ei osutu piisavalt tõhusaks, tuleks vastavalt muuta.

1.5.3. Tehniline teostatavus

Praeguste teadmiste alusel on väga ebatõenäoline, et ökoloogilist struktuuri ja funktsiooni ning seotud elupaikasid ja liikide populatsioone saaks ennistada sama staatuseni, mis oli neil enne kava või projektiga põhjustatud kahju. Et ületada ökoloogiliste tingimuste ennistamise täielikku edu takistavaid loomulikke raskusi, tuleb asendusmeetmed kavandada:

- teaduslike kriteeriumide ning parimatel teaduslikel teadmistel põhineva hindamise alusel,
- ning võttes arvesse ennistatavate ökoloogiliste omadustega seotud erinõudeid (näiteks pinnas, niiskus, valguse juurdepääs, genofond, olemasolevad ohud ja muud ennistamise edukuse seisukohast kriitilise tähtsusega tingimused).

Tehnilise teostatavuse seisukohast kriitilised aspektid määravad asendusmeetmete asukoha sobivuse (ruumiline teostatavus), sobiva ajastuse ja nõutava ulatuse.

Lisaks tuleb konkreetsete meetmete valikul ja nende kavandamisel arvestada iga konkreetse tava, elupaiga loomise, elupaiga taastamise, populatsiooni tugevdamise, liigi taasasustamise või mis tahes muu asenduskaavas kaalutava meetme jaoks olemasolevaid suuniseid.

1.5.4. Asendamise ulatus

Asendusmeetmete tulemuslikkuseks vajalik ulatus on otseses seoses tõenäoliselt kahjustatavate terviklikkuse elementide (näiteks struktuur ja funktsionaalsus ja nende roll Natura 2000 võrgustiku üldises sidususes) sisemiste kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete aspektide ning meetmete prognoositava tulemuslikkusega.

Seega on kõige parem kehtestada asendusmäärad iga konkreetse juhtumi puhul eraldi ning määrata need esialgu kindlaks artikli 6 lõike 3 kohase hindamise käigus saadud teabe alusel, tagades ökoloogilise funktsionaalsuse saavutamiseks vajalike miinimumnõuete täitmise. Asendusmäärad võib seejärel vastavalt tõhususe seire tulemustele uuesti määratleda ning lõplik otsus asendamise proportsiooni kohta peab olema põhjendatud.

Laialdaselt tunnustatud arusaama kohaselt peaksid määrad üldiselt oluliselt ületama suhet üks ühele. Seega tuleks asendamist suhtega üks ühele või alla selle kaaluda vaid juhul, kui on tõendatud, et sellise ulatuse juures on meetmed struktuuri ja funktsionaalsuse ennistamisel lühiajalise perioodi jooksul 100% tulemuslikud (näiteks kava või projektiga tõenäoliselt mõjutatavate võtmeliikide elupaikade või populatsioonide kahjustamata säilitamine).

1.5.5. Asendusmeetmete asukoht

Asendusmeetmete asukoht tuleb valida nii, et saavutataks suurim tõhusus Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe säilitamisel. Sellega kaasneb rida eeltingimusi, millele peaksid vastama kõik asendusmeetmed.

- Asendamiseks valitud ala peab asuma asjaomases liikmesriigis samas biogeograafilises piirkonnas (loodusdirektiivi kohaselt määratud alade puhul) või sama linnuliikide levila, rändetee või talvitusala piires (linnudirektiivi kohaselt määratud alade puhul). Lisaks sellele peab ala pakkuma algse ala valikut õigustanutega võrreldavaid funktsioone, eelkõige seoses sobiva geograafilise jaotumisega.
- Asendamiseks valitud alal peavad olema või ala peab olema võimeline saavutama ökoloogilise struktuuri ja funktsioonidega seotud ning elupaikadele ja liikide populatsioonidele vajalikud spetsiifilised omadused. See seondub kvalitatiivsete aspektidega nagu kahjustatud varade ainulaadsus ning nõuab kohalike ökoloogiliste tingimuste arvessevõtmist.
- Asendusmeetmed ei tohi ohustada ühegi teise Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust toetava ala terviklikkuse säilitamist. Kui asendus viiakse ellu olemasoleva(te)l Natura 2000 ala(de)l, peavad meetmed olema kooskõlas ala(de) kaitse-eesmärkidega ning neid ei tohi käsitada vahendina ala(de) puhul nõutava üldise kaitsekorralduse teostamiseks.

Lisaks sellele peavad üldise kokkuleppe kohaselt kaalulolevate ökoloogiliste varade ennistamiseks vajalikud kohalikud tingimused olema võimalikult sarnased kava või projektiga mõjutatud ala tingimustega. Seetõttu näib olevat eelistatud, et asendusmeetmete tulemusena valitud ala asub asjaomase Natura 2000 ala piires või selle lähedal kohas, kus on meetmete

eduks sobivad tingimused. Paraku ei ole see alati võimalik ning on vaja seada teatud prioriteedid, mida loodusdirektiivi nõuetele vastavate asukohtade valimisel kohaldada.

- 1) Asendamine Natura 2000 ala piires tingimusel, et ökoloogilise sidususe ja võrgustiku funktsionaalsuse tagamiseks vajalikud elemendid on seal olemas.
- 2) Asendamine väljaspool asjaomast Natura 2000 ala, kuid ühise topograafilise või maastikuüksuse piires tingimusel, et sama panus ökoloogilisse struktuuri ja/või võrgustiku funktsiooni on teostatav. Uus asukoht võib olla muu Natura 2000 alaks määratud või selleks mittemääratud koht. Viimasel juhul tuleb koht ise Natura 2000 alaks määrata ning kohaldada selle suhtes kõiki loodusdirektiivide nõudeid.
- 3) Asendamine väljaspool Natura 2000 ala erinevas topograafilises või maastikuüksuses. Uus asukoht võib olla muu Natura 2000 alaks määratud koht. Kui asendus toimub kohas, mis võrgustikku ei kuulu, tuleb koht ise Natura 2000 alaks määrata ning kohaldada selle suhtes kõiki loodusdirektiivide nõudeid.

Uute alade määramised asendusmeetmete osana tuleb esitada komisjonile enne rakendamist ja enne projekti elluviimist, kuid pärast sellele loa andmist. Nii nagu ühenduse tähtsusega alade loetelude ja linnualade määramise puhul, tuleb komisjoni teavitada uutest aladest, kasutades tavapäraseid kanaleid ja korda.

Asendusmeetmete asukohavalikutega tegelemisel piiriüleste projektide raames peavad liikmesriigid tagama parima koostöö ja koordineerimise.

1.5.6. Asenduse ajastamine

Asendusmeetmete ajastamine nõuab juhtumipõhist lähenemist, mille tulemusel vastuvõetud ajakava peab tagama Natura 2000 võrgustiku üldist sidusust toetava bioloogilise struktuuri ja funktsioonide säilitamiseks hädavajalike ökoloogiliste protsesside katkematus. See nõuab kava või projekti ning meetmete rakendamise järjepidevat koordineerimist ning sõltub ajast, mis kulub elupaikade väljaarenemiseks ja/või liikide populatsioonide taastumiseks või tekkeks asjaomases kohas. Lisaks tuleb kaaluda ka muid tegureid ja protsesse.

- Ala ei tohi enne asenduse olemasolu pöördumatult mõjutada.
- Asendamise tulemus peab asjaomase ala kahjustamise ajaks toimima. Teatavates tingimustes, kus see ei ole täielikult saavutatav, nõutakse vahepealsete kahju korvamiseks täiendavat asendamist.
- Ajalisi viivitusi võib lubada ainult juhul, kui on välja selgitatud, et need ei ohusta Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe säilitamise eesmärki.
- Ajalisi viivitusi ei tohi lubada näiteks juhul, kui need põhjustavad direktiivi 92/43/EMÜ II lisa või direktiivi 79/409/EMÜ I lisaga kaitstud mis tahes liikide populatsioonide vähenemist, eriti esmatähtsate liikide puhul.
- Asendusmeetmeid võib olla võimalik ajaliselt lühendada vastavalt sellele, kas oluline negatiivne mõju tekib eeldatavalt lühikeses, keskmises või pikas perspektiivis.

Soovitav võib olla erimeetmete rakendamine, et tasakaalustada vahepealset kahju, mis ilmneb enne kaitse-eesmärkide saavutamist. Kõik asendusmeetmete rakendamiseks vajalikud tehnilised, õiguslikud või rahalised tingimused peavad olema täidetud enne projekti

rakendamise algust, et vältida ettenägematu viivitusi, mis võivad kahjustada meetmete tõhusust.

1.5.7. Pikaajaline rakendamine

Asendusmeetmete jaoks on vaja, et enne elupaikade ja/või liikide mõjutamist oleks tagatud korrektne õiguslik ja rahaline alus meetmete pikaajaliseks rakendamiseks ning kaitseks, järelevalveks ja hoolduseks. See võiks hõlmata järgmist.

- Ajutise kaitse kehtestamine, isegi kui loodusala või linnuala staatus antakse alles hiljem.
- Riigi tasandil siduvate haldussunni vahendite kavandamine, et tagada asenduse täielik rakendamine ja tõhusus (need seonduksid näiteks keskkonnamõju hindamise direktiivi järgse vastutusega juhul, kui seda kohaldatakse, või keskkonnavastutuse direktiiviga, kui see on kehtiv; kava või projekti heakskiidu sõltuvusse seadmine asendusmeetmete rakendamise kindlastest asjaomastest sätetest).
- Vajalike õiguslike vahendite kavandamine juhul, kui vastavalt heale tavale peetakse meetmete rakendamiseks hädavajalikuks maa või õiguste ostmist (näiteks looduskaitsealustest kaalutlustest tulenevate kohustuslike ostude standardmenetlus).
- Seirekavade kehtestamine projekti kogu elutsükli jaoks, millega määratletakse eesmärgid, vastutavad asutused ja ressursivajadused, näitajad ning nõuded komisjonile esitatava aruandluse kohta. Seda saavad kõige paremini teha spetsiaalselt selleks loodud sõltumatud asutused tihedas koostöös Natura 2000 asutustega.

1.6. Kes kannab asendusmeetmete kulud?

Näib loogiline, et vastavalt põhimõttele „saastaja maksab” katab asendusmeetmete maksumuse projekti edendaja. Kaasrahastamise korral võib ta lisada selle ametiasutustele esitatavasse kogueelarvesse. Seoses sellega võiksid Euroopa fondid kaasrahastada näiteks üleeuroopalisse transpordivõrku (TEN) kuuluva transpordiinfrastruktuuri asendusmeetmeid. Eelkõige on võimalik Euroopa Regionaalarengu Fondi abi kõnealusest fondist rahastatavate projektide asendusmeetmetele tingimusel, et abi antakse vastavalt nimetatud fondi suhtes kohaldatavatele eesmärkidele, eeskirjadele ja menetlustele.

Avaliku asutuse antud toetust meetmetele, mida võetakse Natura 2000 alale põhjustatud kahju hüvitamiseks, võib käsitada riigiabina (asutamislepingu artikli 87 (endine artikkel 92) tähenduses), juhul kui see antakse ettevõtjale, kes asub Natura 2000 alal, mis on määratud enne või pärast ettevõtja asutamist. Kui ettevõtja tegutseb aga avaliku asutuse töövõtjana infrastruktuuri ehitamisel, ei käsitata toetust siiski riigiabina juhul, kui seda antakse tasuna tehtud töö eest.

Liikmesriik on asendusmeetmetega seotud alates artikli 6 jõustumisest. Meetmete rahastamine võib kuuluda liikmesriigi pädevusse.

1.7. Asendusmeetmete kohta komisjonile esitatav teave

Pädevad riiklikud asutused peavad vastuvõetud asendusmeetmetest komisjonile teatama. Kõnealuses sättes ei täpsustata selle teatamise vormi ega eesmärki. Komisjoni talitused on teavitamise protsessi hõlbustamiseks ette valmistanud tüüpvormi⁹ artikli 6 lõike 4 kohase teabe esitamiseks komisjonile. Igal juhul ei ole komisjoni ülesanne ei asendusmeetmete väljapakkumine ega nende teaduslik valideerimine.

Teave peaks võimaldama komisjonil hinnata asjaomase ala kaitse-eesmärkide saavutamise viisi konkreetsel juhul. Kuigi riiklikud asutused on konkreetselt kohustatud teatama ainult vastuvõetud asendusmeetmetest, võib osutada vajalikuks ka teave uuritud alternatiivsete lahenduste teatavate elementide ning üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste kohta, mis tingisid kava või projekti elluviimise niivõrd, kuivõrd kõnealused elemendid asendusmeetmete valikut mõjutasid.

Teave asendusmeetmete kohta peab võimaldama komisjonil hinnata asjaomase ala kaitse-eesmärkide saavutamise viisi konkreetsel juhul. Asendusmeetmete väljapakkumine ei ole aga komisjoni ülesanne.

Millises kavandamise etapis tuleb komisjoni asendusmeetmetest teavitada ja kes kõnealuse teabe eest vastutab?

Et võimaldada komisjonil võetud meetmete kohta lisateavet küsida või meetmeid võtta juhul, kui ta leiab, et direktiivi õiguslikke nõudeid ei ole õigesti kohaldatud, tuleb asendusmeetmed esitada komisjonile **enne** nende rakendamist ning tegelikult enne asjaomase kava või projekti elluviimist, kuid pärast sellele loa andmist. Seega on soovitatav, et asendusmeetmed esitataks komisjonile niipea, kui need on kavandamisprotsessis vastu võetud, et võimaldada komisjonil kui asutamislepingu täitmise järelevalvajal hinnata, kas direktiivi sätteid on õigesti kohaldatud.

Natura 2000 asutused liikmesriikides, kes vastutavad Natura 2000 võrgustiku üldise siduse kaitse ja võrgustikku puudutava teabe ajakohastamise eest, peavad täitma kõnealuses menetluses olulist osa ning sarnaselt alade nimekirjade vastuvõtmise menetlusele esitab riiklik asutus teabe iga liikmesriigi alalise esinduse kaudu.

1.8. Mida teha esmatähtsate elupaikade ja/või liikide asukohaks olevate aladega?

Artikli 6 lõike 4 teises lõigus on sätestatud erimenetlus juhuks, kui kava või projekt on seotud alaga, millel esinevad esmatähtsad elupaigad ja/või liigid, ning tõenäoliselt mõjutab neid esmatähtsaid elupaiku või liike. Selliseid alasid tõenäoliselt mõjutavate kavade või projektide elluviimine võib olla põhjendatud ainult juhul, kui üldiste huvide seisukohast olulised põhjused on seotud rahva tervise ja avaliku julgeolekuga või esmatähtsate soodsate tagajärgedega keskkonnale või kui komisjon avaldab enne kava või projekti heakskiitmist ettenähtud algatuse kohta arvamuse.

⁹ Kõnealune vorm on esitatud käesoleva dokumendi lisan.

Teiste sõnadega loetakse alade kahjustamist direktiivi eesmärkide täitmise suhtes ülimuslikuks üksnes juhul, kui ilmnevad eespool nimetatud eriti mõjuvad põhjused või teise võimalusena pärast täiendavat menetluslikku tagatist, mis seisneb komisjoni sõltumatus hindamises.

Kõnealusest sättest kerkib hulgaliselt küsimusi, mis on seotud:

- asjaomaste alade kindlakstegemisega;
- mõistete „rahva tervis”, „avalik julgeolek” ja „esmatähtsad soodsad tagajärjed keskkonnale” tõlgendamisega;
- komisjoni arvamuse vastuvõtmise menetluse ja kõnealuse arvamuse tagajärgedega.

1.8.1. Asjaomased alad

Artikli 6 lõike 4 teist lõiku kohaldatakse juhul, kui kava või projekti elluviimine mõjutab tõenäoliselt esmatähtsate elupaikade ja/või liikide asukohaks olevat ala. Seoses sellega oleks mõistlik arvata, et kava või projekt:

- a) mis ei mõjuta mingil moel esmatähtsaid elupaikaid või liike; või
- b) mõjutab elupaikaid või liike, mida ei ole ala valikul arvesse võetud („ebaoluline esinemine” standardsel andmevormil)

ei peaks faktiliselt põhjendama nimetatud teise lõigu kohaldamist ala suhtes.

Kuna linnudirektiiv ei määratle ühtegi liiki esmatähtsana, ei vajata linnualade linnupopulatsioonidele põhjustatava mõju tasakaalustamiseks mõeldud asendusmeetmete puhul ühelgi juhul komisjoni arvamust.

Artikli 6 lõike 4 teist lõiku võib mõista nii, et see on kohaldatav kõigi alade suhtes, millel esineb esmatähtsaid elupaiku ja/või liike, kui neid elupaiku või liike mõjutatakse.

1.8.2. Mõisted „rahva tervis”, „avalik julgeolek” ja „esmatähtsad soodsad tagajärjed keskkonnale”

Rahva tervis, avalik julgeolek ja esmatähtsad soodsad tagajärjed keskkonnale on olulisimad üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvad põhjused. Nagu „üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvad põhjused” ei ole ka kõnealused mõisted siiski sõnaselgelt määratletud.

Ühenduse õiguses viidatakse rahva tervise ja avaliku julgeolekuga seotud põhjustele kui põhjustele, mis võivad põhjendada riiklike meetmeid, mis piiravad kaupade, töötajate, teenuste vaba liikumist või asutamisõigust. Lisaks sellele on inimeste tervise kaitse üks ühenduse keskkonnapoliitika peamisi eesmärke. Samal põhjusel kujutavad esmatähtsad soodsad tagajärjed keskkonnale endast kategooriat, mida peavad hõlmama eespool nimetatud keskkonnapoliitika põhieesmärgid.

Subsidaarsuse põhimõtte raames on pädevate riiklike asutuste ülesanne kontrollida sellise olukorra esinemist. Mõistagi on kõigi selliste olukordade puhul tõenäoline, et komisjon uurib seda ühenduse õiguse õige kohaldamise kontrollimise raames.

Seoses avaliku julgeoleku mõistega on kasulik viidata Euroopa Kohtu 28. veebruari 1991. aasta otsusele kohtuasjas C-57/89: komisjon v. Saksamaa, („Leybuchi tammid”). Kõnealune otsus tehti enne direktiivi 92/43/EMÜ ja seega enne artikli 6 vastuvõtmist. Otsus on siiski endiselt asjakohane, osalt ka seetõttu, et kohtu lähenemisviis mõjutab artikli 6 koostamist. Kohtuasjas käsitleti ehitustöid tammide tugevdamiseks Põhjamerel Leybuchtis. Kõnealused tööd hõlmasid ühe linnuala pindala vähendamist. Euroopa Kohus sedastas, et üldise põhimõttena on kõnealune vähendamine põhjendatud, kui see vastab üldisele huvile, mis on direktiiviga esindatud ökoloogilisest huvist tähtsam. Konkreetsel juhul kinnitas Euroopa Kohus, et üleujutuse oht ja ranniku kaitse kujutavad endast piisavalt mõjuvat põhjust, et põhjendada tammi ehitust ning rannikustruktuuride tugevdamist, tingimusel et need meetmed piirduvad rangelt miinimumiga.

Riiklikud asutused võivad kava või projekti elluviimist lubada ainult juhul, kui esitatakse tõendid eespool nimetatud üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste olemasolu kohta, ning ulatuses, milles asjaomane kava või projekt üldiste huvide rahuldamiseks vajalik on.

1.8.3. Komisjoni arvamuse vastuvõtmine – selle tagajärjed

Nagu Euroopa Kohus 14. septembri 2006. aasta otsuses kohtuasjas C-244/05 kinnitas, esitab komisjon artikli 6 lõike 4 kohase arvamuse üksnes selliste alade puhul, mis on kantud ühenduse tähtsusega aladeks valitud alade loetellu.

Muude üldiste huvide seisukohast eriti mõjuvate põhjuste puhul kui rahva tervis, julgeolek ja keskkonnakasu on komisjoni eelnev arvamus vajalik. Artikli 6 lõike 4 teises lõigus ei täpsustata komisjoni arvamuse esitamise korda ega konkreetset sisu.¹⁰ Seega tuleb siin jällegi lähtuda säästlikkusest ja kõnealuse sättega taotletavatest eesmärkidest. Arvamus peab hõlmama tõenäoliselt mõjutatavate ökoloogiliste väärtuste, põhjenduseks toodud eriti mõjuvate põhjuste asjakohasuse ning nimetatud kahe vastandliku huvi vahelise tasakaalu hindamist ning samuti asendusmeetmete hindamist. Kõnealune hindamine hõlmab nii teaduslikku kui ka majanduslikku hinnangut ning kava või projekti vajalikkust ja proportsionaalsust seoses põhjenduseks toodud eriti mõjuva põhjusega.

Oma olemuselt ei ole arvamus siduv õigusakt. Riiklikud asutused võivad seda mitte arvesse võtta ning otsustada rakendada kava või projekti isegi juhul, kui arvamus on negatiivne. Viimasel juhul on siiski mõistlik eeldada, et sellise otsuse korral käsitletakse komisjoni argumente ning selgitatakse, miks arvamust ei järgitud. Igal juhul võib komisjon hinnata, kas kava või projekti rakendamine on kooskõlas ühenduse õigusega ning algsel juhul vajadusel asjakohased õiguslikud meetmed. Kuigi direktiiv ei sisalda komisjoni arvamuse vastuvõtmise konkreetset tähtaega, teevad komisjoni talitused kõik vajaliku, et hindamised võimalikult kiiresti teostada ning teha asjassepuutuvad järeldused.

Komisjon peaks arvamuse kujundamisel uurima mõjutatavate ökoloogiliste väärtuste ja põhjenduseks toodud eriti mõjuvate põhjuste vahelist tasakaalu ning hindama

¹⁰ Asjaomasel standardsel andmevormil (lisa) on võimalik märkida, et taotletakse artikli 6 lõike 4 teise lõigu kohast komisjoni arvamust.

asendusmeetmeid. Arvamus ei ole siduv, kuid vastuolu korral ühenduse õigusega võib võtta õiguslikke meetmeid.

LISA

**Vorm artikli 6 lõike 4 kohase teabe esitamiseks
Euroopa Komisjonile vastavalt loodusdirektiivi**

Liikmesriik:

Kuupäev:

**Teave Euroopa Komisjonile
vastavalt loodusdirektiivi
(92/43/EMÜ) artiklile 6 lõike 4**

Dokumendid saadetud

teabe jaoks
(artikli 6 lõike 4 esimene lõik)

arvamuse jaoks
(artikli 6 lõike 4 teine lõik)

Pädev riiklik asutus:

Address:

Kontaktisik:

Telefon, faks, e-post:

Kas teatis sisaldab tundlikku teavet? Kui jah, siis palun täpsustage ja põhjendage.

1. KAVA VÕI PROJEKT

Kava või projekti nimetus:

Edendaja:

Ala mõjutava kava või projekti kokkuvõte:

Projekti nende elementide ja tegevuse kirjeldus ning asukoht, millel on võimalik mõju, ning mõjutatud alade kindlakstegemine (lisada kaardid):

2. NEGATIIVSE MÕJU HINNANG¹

Mõjutatava(te) Natura 2000 ala(de) nimi/nimed ja kood(id):

Kõnealune ala on:

- linnuala linnudirektiivi raames (SPA)
- ühenduse tähtsusega ala (SCI) või erikaitseala (SAC) loodusdirektiivi raames
- alal esineb esmatähtsaid elupaiku või liike
- mõjutatakse elupaiku või liike

Ala kaitse-eesmärgid ja iseloomulikud tunnused, mis toetavad ala terviklikkust:

Elupaigad ja liigid, millele avaldatakse negatiivset mõju (nt märkige nende esindavus ja kui on, siis kaitsestaatus vastavalt artiklile 17 riiklikul ja biogeograafilisel tasandil ning isolatsiooniate, nende rollid ja funktsioon asjaomasel alal).

Ala tähtsus mõjutatavatele elupaikadele ja liikidele (nt selgitage, milline on ala roll riiklikus ja biogeograafilises piirkonnas ja Natura 2000 võrgustiku üldises sidususes).

Tõenäolise kahjuliku mõju kirjeldus (hävimine, halvenemine, häirimine, otsesed ja kaudsed mõjud jne); mõju ulatus (projektiga mõjutatavate elupaikade pindala ja liikide arv või mõju esinemise alad); tähtsus ja ulatus (nt võrreldakse mõjutatud ala või populatsiooni kogu ala ja võimaluse korral kogu riigi pindala ja populatsiooniga) ning asukoht (lisada kaardid)

Võimalik kumulatiivne ja muu mõju, mida kava või projekt võib alale avaldada, võttes arvesse hinnatava kava või projekti tegevuse ning muude kavade või projektide koostoimest tekkida võivat kumulatiivset ja muud mõju.

Projekti lisatud tõrjemeetmed (kirjeldage, kuidas neid rakendatakse ja kuidas need aitavad alale avalduvat negatiivset mõju ära hoida või vähendada).

¹ NB: Keskenduge tõenäolisele kahjulikule mõjule, mis avaldub elupaikadele ja liikidele, mille tõttu on ala Natura 2000 võrgustikku kandmiseks välja pakutud. Lisage iga juhtumi kohta kogu oluline teave sõltuvalt mõjudest, mis on elupaikade ja liikide suhtes kindlaks tehtud.

3. ALTERNATIIVSED LAHENDUSED

Alternatiivsete lahenduste väljaselgitamine ja kirjeldus, sh senise olukorra jätkumine (märkige, kuidas need välja selgitati, menetlus, meetodid).

Uuritud alternatiivsete lahenduste hindamine ja valitud alternatiivse lahenduse põhjendus (põhjused, miks pädevad riiklikud asutused otsustasid, et alternatiivsed lahendused puuduvad).

4. ÜLDISE HUVI SEISUKOHAST ERITI MÕJUVAD PÕHJUSED

Põhjused, miks kava või projekt tuleks siiski ellu viia, vaatamata selle negatiivsetele mõjudele:

- üldise huvi seisukohast eriti mõjuvad põhjused, sh sotsiaalsed või majanduslikud põhjused (kui kõne all ei ole esmatähtsad elupaigad või liigid)
- rahva tervis
- avalik julgeolek
- esmatähtsad soodsad tagajärjed keskkonnale
- muud üldise huvi seisukohast eriti mõjuvad põhjused

Põhjuste kirjeldus ja selgitus, miks need on mõjuvad põhjused²

² Andmete üksikasjalikkus võib olla erinev sõltuvalt sellest, kas teatis esitatakse teavitamiseks või arvamuseks.

5. ASENDUSMEETMED³

Eesmärgid, sihtrühm (elupaigad ja liigid) ning ökoloogilised protsessid ja funktsioonid, mis tuleb heastada (põhjused, miks kõnealused meetmed sobivad negatiivse mõju heastamiseks).

Asendusmeetmete ulatus (pindalad, populatsiooni arvukus)

Asendusvalade väljaselgitamine ja asukoht (lisada kaardid)

Asendusvalade endine staatus ja seal valitsevad tingimused (olemasolevad elupaigad ja nende staatus, maa tüüp, praegune maakasutus jne).

Eeldatavad tulemused ning selgitus, kuidas pakutavad meetmed heastavad kahjuliku mõju ala terviklikkusele ja võimaldavad säilitada Natura 2000 võrgustiku üldise sidususe.

Asendusmeetmete rakendamise ajakava (sh pikaajaline rakendamine), näidates, millal eeldatavad tulemused saavutatakse.

Asendusmeetmete rakendamiseks kavandatavad meetodid ja tehnoloogia, nende teostatavus ja võimalik tulemuslikkus.

Kavandatavate asendusmeetmete maksumus ja rahastamine.

Vastutus asendusmeetmete rakendamise eest.

Asendusmeetmete rakendamise seire, kui on ette nähtud (nt kui meetmete tõhususe osas on küsitavusi), tulemuste hindamine ja järelmeetmed.

³ Andmete üksikasjalikkus võib olla erinev sõltuvalt sellest, kas teatis esitatakse teavitamiseks või arvamuseks.